

Školní vzdělávací program ŠKOLNÍ DRUŽINA

Učíme se pro život

ZŠ speciální, Frýdlant,
okres Liberec,
příspěvková organizace

Vydáný pod č.j. ZŠS/233/2018 ze dne 26.6. 2018 ředitelkou školy Mgr.
Jaroslavou Smolovou.
Zpracovala: Mgr. Jarmila Kesnerová, zástupkyně ŘŠ

OSNOVA

1. Charakteristika zařízení
2. Konkrétní cíle vzdělávání
3. Formy vzdělávání
4. Obsah vzdělávání
5. Klíčové kompetence a jejich východiska
6. Autoevalace
7. Provozní podmínky
8. Popis personálních a materiálních podmínek
9. Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví
 - 9.1 Všeobecná ustanovení
 - 9.2 Pravidla chování žáků při činnostech v ŠD
 - 9.3 Bezpečnost a ochrana zdraví žáků ŠD
 - 9.3.1 Pitný režim
 - 9.3.2 Nepřítomnost zaměstnance
 - 9.4 Režim ŠD
10. Dokumentace
11. Závěrečná ustanovení ŠVP

1. Charakteristika zařízení:

Školní družina je zařízením výchovy mimo vyučování a je zřizována Základní školou speciální v budově školy (hlavní budova). Na pracovišti pracuje jedno oddělení. Docházka ve školní družině je pro žáky vzdělávacího oboru ZŠ speciální a I. stupně ZŠ.

Časové vymezení je dáno rozsahem, který vždy vychází z konkrétních potřeb a možností školy, zpravidla od 11.40 hodin do 14.00 hodin (ranní pobyt je od 6.45 – 7.45 hodin).

2. Cíle vzdělávání

Charakteristika vzdělávacího programu školní družiny:

Školní družina je zařízením výchovy mimo vyučování a je zřízena při Základní škole speciální, Frýdlant. Hlavním cílem je zabezpečení odpočinku, rekreace a zájmové činnosti žáků. Přispívá k odstranění únavy ze školní činnosti a pomáhá rozvíjet a uspokojovat zájmy žáků. K zařazovaným výchovně-vzdělávacím činnostem patří pracovní, výtvarné, hudební činnosti zajišťující rozvoj tvořivých dovedností a estetického citění dětí, přírodovědné činnosti, jejichž smyslem je prohlubování znalostí o přírodě a vytváření pozitivního vztahu dětí ke svému životnímu prostředí.

Důležitým cílem školní družiny je rozvoj sebeobsluhy dítěte, pěstování hygienických návyků, rozvíjení slušného a ohleduplného chování ke spolužákům a dospělým, ohleduplné zacházení s vybavením školní družiny.

Cílem výchovného a vzdělávacího působení je rozvíjet osobnost dítěte - budovat odpovědnost za svou osobu a své zdraví, posilovat schopnost objektivně hodnotit své jednání a umět přijmout i jeho důsledky, pomáhat najít své místo ve skupině, podporovat schopnosti a dovednosti, seznamovat účastníky s hodnotami společnosti.

Hlavním úkolem výchovného působení je vychovávat děti:

- ve vztahu ke své rodině (k lásce k ní a k domovu)
- ve vztahu ke společnosti – rozvíjet slušné chování a ohleduplné chování ke svým spolužákům a dospělým, naučit děti žít v kolektivu, řešit problémy a dokázat si s nimi poradit
- ve vztahu k sobě samému – rozvoj sebeobsluhy dítěte, pěstování hygienických návyků, naučit se tolerantnosti navzájem, k individuálním a etnickým odlišnostem, přijímat zodpovědnost za vlastní chování
- ve vztahu k přírodě (ochrana přírody a její poznávání - ekologická výchova, sběr ekologického odpadu)

Vzdělávací působení bude navazovat na školní výuku formou her, řízenými a spontánními činnostmi vycházející z vlastních zkušeností a individuálních potřeb a zájmů dětí.

3. Formy vzdělávání

Činnosti ve školní družině jsou pravidelné, tematicky zaměřené, tvořivé a odpočinkové, ale také příležitostné a spontánní. Řízené a spontánní činnosti na sebe přirozeně navazují.

Školní družina umožňuje odpočinkové činnosti a přípravu na vyučování. Výchovná a vzdělávací příprava na vyučování zahrnuje okruh činností související s plněním školních povinností a může mít některou z následujících forem: vypracovávání domácích úkolů pouze se souhlasem rodičů, či vypracovávání písemných domácích úkolů, kdy vychovatelka žákům úkoly neopravuje, pouze vyzve k vyhledání chyby, opravení a zdůvodnění.

V týdenní skladbě se dále objevují činnosti výtvarné, pracovní, hudební, pohybové, přírodovědné, společenskovední, soutěživé atd.

TÝDENNÍ SKLADBA ZAMĚSTNÁNÍ – upravuje se vždy na školní rok

	11:40 – 13:00	13:00 – 14:00
Pondělí	Hygiena, oběd, ODPOČINKOVÁ ČINNOST	ZČ VÝTVARNÁ
Úterý	Hygiena, oběd, ODPOČINKOVÁ ČINNOST	ZČ PŘÍRODOVĚDNÁ
Středa	Hygiena, oběd, ODPOČINKOVÁ ČINNOST	ZČ PRACOVNÍ
Čtvrtek	Hygiena, oběd, ODPOČINKOVÁ ČINNOST	ZČ SPORTOVNÍ
Pátek	Hygiena, oběd, ODPOČINKOVÁ ČINNOST	ZČ HUDEBNÍ

- **Pravidelná činnost** je dána skladbou zaměstnání
- **Příležitostné akce:** besídky, výlety, exkurze a soutěže

ODPOČINKOVÁ ČINNOST (OČ): individuální a skupinové hry, hry se stavebnicemi, stolní hry, volné kreslení, poslech pohádek, četba, společenské hry. Odpočinkové činnosti mají za úkol odstranit únavu. Do denního režimu se zařazují nejčastěji po obědě, popř. ráno pro žáky, kteří brzy vstávají a dále dle potřeby kdykoliv během dne.

ZÁJMOVÁ ČINNOST (ZČ): pracovní, hudební, výtvarná, pohybová, přírodovědná, společenskovední.

REKREAČNÍ ČINNOST (RČ): sportování v okolí školy, vycházky, společenské hry, individuální zábava.

Činnost ŠD probíhá také v počítačové učebně, ve cvičebně (malé tělocvičně), v areálu školy a školním hřišti. Dle okolností a nálady dětí lze týdenní skladbu měnit.

- **Fyzickou zdatnost rozvíjí v ŠD tyto činnosti:**
 - ✓ průpravná cvičení, uvolnění napětí a odstranění únavy z vyučování – pohyb řízený a spontánní, relaxační cvičení,
 - ✓ aktivní odpočinek – pohybové hry, soutěživé hry, kolektivní míčové hry, znalost a dodržování pravidel, v zimě hry na sněhu

- **Estetické vnímání:** výtvarné, hudební
 - ✓ **Výtvarné** – rozvíjení fantazie, vnímání okolního světa, rozvoj motorických dovedností (kresba, malba, papírové koláže, ilustrace, využívání kartonů a přírodnin)
 - ✓ **Hudební** – rozvíjení hudebního sluchu a rytmu, poslech hudby a její správný výběr, pěvecké soutěživé aktivity

- **Zájmové činnosti:** dramatické, pracovní, přírodovědné, pohybové
 - ✓ **Dramatické** – komunikativní dovednosti, rozvoj představivosti, fantazie, dramatizace pohádek, básně, práce s knihou
 - ✓ **Pracovní** – seberealizace ve smysluplné činnosti, rozvíjení osobnosti, tvořivých a motorických dovedností - tematicky zaměřené práce
 - ✓ **Přírodovědné** – práce s knihou, encyklopedií, videozáznamy, vyprávění, didaktické hry, soutěže znalostní, ochrana přírody, péče o zvířata, atd.
 - ✓ **Pohybové** – tanec, hudebně-pohybové hry, průpravná cvičení (uvolnění, posílení), tradiční a netradiční hry, motorická cvičení, koordinace pohybů, kolektivní hry a jejich pravidla
 - ✓ **Společenskovední** – poznatky o společnosti, o její historii a tradici

4. Obsah vzdělávání

Vzdělávací oblasti pro vzdělávací obor ZŠ speciální a pro ZŠ:

- Jazyk a jazyková komunikace
- Matematika a její aplikace
- Informační a komunikační technologie
- Člověk a jeho svět, Člověk a společnost, Člověk a příroda
- Umění a kultura
- Člověk a zdraví
- Člověk a svět práce

Školní družina plní tyto vzdělávací oblasti v souladu se ŠVP pro ZŠ speciální. Odráží se v týdenní skladbě zaměstnání.

- Jazyk a jazyková komunikace: vychovatelka vede žáky ke vzájemné komunikaci s ohledem na jejich schopnosti a na to, zda žák mluvenému slovnímu projevu rozumí, vytváří klidné a pozitivní prostředí, vytváří odpočinkové chvílky a vede je k vhodnému sociálnímu chování a k vytváření vzájemných vztahů
- Matematika a její aplikace: vychovatelka vede žáky k dovednostem a k činnostem, které mohou uplatnit ve svém praktickém životě a to zejména hravou formou (např. nakupování, stolní hry, třídění, skládání atd.)
- Informační a komunikační technologie: vychovatelka využívá ke své práci s dětmi také zařízení, která jsou ve školní družině vhodná pro vzdělávání, k odpočinku a hře (PC sestava – vhodné programy, které jsou přiměřené schopnostem žáků).
- Člověk a jeho svět, Člověk a společnost, Člověk a příroda: vychovatel využívá jednotlivých tematických okruhů, které se dají do týdenní skladby zaměstnání dobře zakomponovat
Místo, kde žijeme – poznávání nejbližšího okolí, má rodina, třída, škola,
Lidé kolem nás – osvojení zásad slušného chování, vzájemné pomoci a tolerance,
Lidé a čas – denní režim, čas na práci, volný čas
Rozmanitost přírody – vhodné PC programy, filmy, pohádky, knihy, atd.
Člověk a jeho zdraví - dodržování čistoty, sebeobslužné činnosti – péče o mé tělo, stravování
- Umění a kultura: vychovatelka vede žáky k hudebním a výtvarným prožitkům, vede žáky k vytváření výtvarných prací (vždy s plnou pomocí vychovatele), využívají hudby jako prostředku k odpočinkové činnosti, ale také k hudebně-pohybovým dovednostem
- Člověk a zdraví: vychovatelka dbá na správné pohybové návyky – při vytváření u stolu – správné sezení, dodržování hygienických zásad u PC, relaxační chvílky – odpočinková činnost po obědě, hudebně pohybové hry a tanec, soutěživé hry na malém hřišti v areálu školy, průpravná cvičení s míčem, švihadly a jiným sportovním náčiním, zapojení dětí do kolektivních her – sociální návyky, dodržování pravidel
- Člověk a svět práce: vychovatelka vede žáky k osvojování pracovních návyků, dovedností a k rozvíjení motorických schopností – čistota a úklid her a pracovních potřeb, drobné opravy hraček, práce s různým materiálem (papír, karton, přírodní materiál, modelovací hmoty, atd.), vyrábění praktických a estetických výrobků

5. Klíčové kompetence a jejich východiska

5.1 Kompetence komunikativní

- Žák dokáže vyjádřit vlastní pocity a umí komunikovat se svým okolím
- Žák dokáže naslouchat, porozumět a spolupracovat s ostatními
- Žák projevuje pravidla slušného jednání, pozdraví, poprosí, poděkuje

5.2 Kompetence sociální a personální

- Žák si na skutečných příkladech upevňuje pravidla kultivovaného chování
- Žák pomáhá ostatním spolužákům, respektuje jejich zájem a potřebu
- Žák si uvědomuje ostražitost při styku s neznámými lidmi

5.3 Kompetence občanské, činnostní a pracovní

- Žák dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky
- Žák chrání naše tradice a kulturní dědictví
- Žák používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení

5.4. Kompetence k řešení problémů

- Žák využívá svých individuálních schopností při řešení problémů
- Žák se orientuje v nově vzniklých situacích a reaguje na ně
- Žák rozpozná problém a svěří se s ním

5.5 Kompetence k naplnění volného času

- Žák se orientuje v možnostech trávení volného času
- Žák si umí vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic
- Žák rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinách i individuálních činnostech, dokáže odmítnout nevhodnou nabídku volného času

5.6 Kompetence k učení

- Žák poznává smysl a cíl učení
- Žák se učí činnostem, které využije k praktickému využití
- Žák využívá vhodné metody a postupy

6. Autoevaulace ŠD

Autoevaulace – vnitřní hodnocení ŠD napomáhá ke zkvalitnění práce pedagoga.

Zlepšení stávajících podmínek v činnosti ŠD – vytváření bezpečného a přátelského prostředí, komunikace s rodiči žáků, materiální zabezpečení a nabídka volnočasových aktivit pro žáky.

Nástroje autoevaulace:

- rozbor dokumentace a plánů ŠD
- zpětná vazba od dětí (rozbory s dětmi)
- zpětná vazba od rodičů (rozhovory s rodiči na schůzkách nebo individuálně)
- rozhovory s pedagogy
- hodnocení ředitelkou školy
- výstavy prací dětí v prostorách školy

7. Provozní podmínky ŠD

Provoz školní družiny, přijímání a odhlašování žáků do školní družiny, základní povinnosti a práva žáků ve školní družině a organizaci činnosti školní družiny stanovuje Vnitřní řád školní družiny vypracovaný ředitelkou školy, který je pravidelně aktualizovaný.

S Vnitřním řádem školní družiny jsou žáci a zákonní zástupci prokazatelně na začátku školního roku seznámeni.

Úplatu ve školní družině stanovuje Směrnice ke stanovení výše úplaty za školní družinu vedenou pedagogickými pracovníky školy. Směrnice je vypracována na základě Vyhlášky MŠMT číslo 74/2005, o zájmovém vzdělávání.

8. Popis personálních a materiálních podmínek

Zájmové vzdělávání ve ŠD zajišťuje plně kvalifikovaná vychovatelka.

Vychovatelka ŠD má k dispozici svou místnost, která je vybavena nábytkem, pomůckami, stolními hrami, PC, knihovnou, sportovním náčiním. Vychovatelka může dle rozvrhu ZŠ využívat cvičebnu a školní kuchyňku. Pro činnosti výtvarné, sportovní, hudební ... doplňuje potřebné materiální pomůcky.

9. Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví

- Všeobecná ustanovení
- Pravidla chování žáků při činnostech
- Bezpečnost a ochrana zdraví žáků
- Režim ŠD

9.1 Všeobecná ustanovení

Činnost školní družiny (dále jen ŠD)

- ŠD poskytuje zájmové vzdělávání především pro žáky přihlášené k pravidelné docházce.
- ŠD vykonává činnost ve dnech školního vyučování.
- Činnost ŠD se uskutečňuje příležitostnou výchovnou, vzdělávací, zájmovou a tematicky rekreační činností a dále pravidelnou výchovnou činností s využitím otevřené nabídky spontánních činností.
- ŠD umožňuje účastníkům odpočinkové činnosti a přípravu na vyučování.

9.2 Pravidla chování žáků při činnostech

- Žáci se řídí pokyny vychovatelky ŠD, pravidly vnitřního řádu ŠD a školního řádu.
- Bez vědomí vychovatelky žák neopustí oddělení ŠD.
- Doba pobytu ve ŠD se řídí údaji na přihlášce (zápisním lístku).
- Na oběd jsou děti odváděny v doprovodu vychovatelky ŠD a učitelů, kteří vykonávají dohled nad žáky.
- Osobní věci má každý žák podepsané. Případnou ztrátu či záměnu hlásí žák nebo zákonný zástupce ihned vychovateli.
- K hrám, hračkám, knihám atd. se žáci chovají ohleduplně a šetrně. Úmyslné poškození nebo zničení herního zázemí či vybavení nahradí nebo opraví rodiče.
- Pokud žák soustavně narušuje činnosti ŠD, opakovaně porušuje vnitřní řád ŠD a školní řád, může být z rozhodnutí ředitelky školy z docházky do ŠD vyloučen.

9.3 Bezpečnost a ochrana zdraví žáků

- Bezpečnost a zdraví žáků při činnostech zajišťuje vychovatelka ve svém oddělení metodicky správným a plánovaným výběrem činností v jednotlivých zaměstnáních.
- Veškeré zjištěné nedostatky vychovatelka okamžitě nahlásí vedení školy.
- Při úrazu žáka zváží vychovatelka situaci - ošetří sama, zavolá rodiče, případně lékařskou pomoc. Každý úraz žáka vychovatelka zapíše neprodleně do Knihy úrazů.
- Žák je povinen okamžitě hlásit vychovateli každé zranění při činnostech.
- Žáci nemohou být z bezpečnostních důvodů uvolněni ze ŠD na zavolání telefonem.
- Individuální pohovory s rodiči mohou probíhat na základě osobní domluvy a v rámci třídních schůzek.
- Pedagogičtí zaměstnanci ŠD i žáci ŠD se dále řídí ve svém chování, povinnostech a právech Vnitřním řádem školní družiny.

9.3.1 Pitný režim

- Na svačinu a pití je ve ŠD vyčleněn čas v režimu dne. Dítě může svačit i v jiný čas dle vlastní potřeby. Pitný režim je zajišťován tak, že si děti samy nosí pití z domu v nerozbitných lahvích. Rodiče mohou dobrovolně zakoupit dětem do odpolední družiny sirup nebo minerálky. Jinak si žák může lahvičku doplnit pitnou vodou z umyvadla ve školní družině.

9.3.2 Nepřítomnost zaměstnance

- Při nepřítomnosti vychovatelky je zajištěno zastoupení jiným vyučujícím po celou dobu nepřítomnosti vychovatelky.

9.4 Režim ŠD

- 6:45 – 7:45 příchod do ŠD, převážně odpočinková činnost, klidové hry, stolní hry, hračky, činnost dle zájmů
- 11:30 – 13:00 oběd, osobní hygiena, volná činnost
- 12:30 – 13:00 odpočinková činnost
- 13:00 – 14:00 činnost zájmová - aktivity v oblasti Vv, Pč, Hv, Tv, sportovní, přírodovědná, postupný odchod dětí domů

10. Dokumentace

- Dokumentace vedená ve ŠD (zápisový lístek pro žáky, Přehled výchovně vzdělávací práce, týdenní plány, roční plán).

11. Závěrečná ustanovení ŠVP

- ŠVP je veřejným dokumentem, umístěným na nástěnkách školní družiny a kanceláři školy. Do ŠVP může každý nahlížet a pořizovat si z něj opisy a výpisy. Poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím tím není dotčeno.
- Zákonní zástupci jsou o vydání ŠVP informováni prostřednictvím webových stránek školy, nástěnek ve školní družině, upozorněním na třídních schůzkách a slovně vychovatelkou.
- Osobní údaje žáků školní družiny jsou shromažďovány, zpracovávány a uchovávány v souladu s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 (GDPR).

Ve Frýdlantu dne 26.6. 2018

.....
Mgr. Jaroslava Smolová, ředitelka školy